

Vai klimata politika var veicināt Eiropas drošību?

Avoti: The Kiel Institute for the World Economy, Reuters , zemeunvalsts.lv

Ķīles Institūts (IFW-Kiel) sniedz aplēses par Eiropas Savienības klimata politikas iespējām radīt t.s. “drošības dividendi.”

Samazinot atkarību no fosilā kurināmā, Eiropas klimata politika būtiski mazina Krievijas finansiālo jaudu, tādējādi ierobežojot tās militārās spējas uzturēt agresiju Ukrainā un ārpus tās. Naftas patēriņa samazinājums ES par vienu eiro rada “drošības dividendi” 37 centu apmērā. Pamatojoties tikai uz “drošības dividendi”, ir pamatota ievērojama oglekļa cena (60 eiro par tonnu CO₂) naftas patēriņam - papildus klimata, tirdzniecības nosacījumu un arī sabiedrības veselības ieguvumiem. Mērķtiecīga Eiropas klimata politika, kas samazina pieprasījumu pēc naftas un dabasgāzes, būtu jāuzskata par svarīgu Eiropas drošības arhitektūras balstu, papildinot militāros izdevumus, diplomātiskos pasākumus un nepārtrauktu atbalstu Ukrainai.

Aprēķini skaidri parāda kāda ir situācija

Klimata politika ir Eiropas drošības arhitektūras būtisks elements, jo īpaši globālu krīžu laikā. Ķīles Institūta jaunajā ziņojumā ir kvantitatīvi novērtēti ieguvumi drošībai, ko sniedz tālejoša Eiropas klimata politika. Uz katru eiro, ko Eiropa iztērē mazāk naftas iegādei, Krievijas militārais budžets samazinās par 13 centiem, tādējādi mazinot spiedienu uz Eiropas aizsardzības budžetiem. Tie varētu samazināties par 37 centiem uz katru naftas iegādei ietaupīto eiro. Aprēķini skaidri parāda, ka arī no ģeopolitiskā viedokļa augstāka CO₂ cena ir attaisnojama. Šāds ierobežojums būtu arī tiešs ieguvums drošības jomā.

“Klimata politika nav ar aizsardzību konkurējoša prioritāte, tā ir tās stratēģiskais papildinājums,” norāda Vircburgas Universitātes profesors un Ķīles politikas pārskata “Klimata politikas drošības dividende” līdzautors Dr.Joška Vanners

Aprēķinu pamatā ir pasaules naftas patēriņa ietekme uz Krievijas finansēm, kas tiek novirzītas militārajām vajadzībām. Darbības

mehānisms ir šāds: Mazāks pieprasījums pēc naftas Eiropas Savienībā pazemina pasaules tirgus cenu, un, tādējādi, daļa no vērtības zaudējumiem gulstas uz Krieviju.

Ja Eiropas valstis samazina savus izdevumus naftai par 1 eiro, Krievija zaudē aptuveni 13 centus ieņēmumu valsts budžetā - kompensācija, ko nodrošina citu valstu importa pieaugums jau ir iekļauta cenā. Kara laikā šis samazinājums, visticamāk, atspoguļosies kā “viens pret vienu” Krievijas militārajos izdevumos. Mazāki Krievijas militārie izdevumi savukārt samazina spiedienu uz Eiropas Savienības aizsardzības izdevumiem.

Rezultātā katrs Eiropā ietaupītais naftas eiro nozīmē tā sauktās “drošības dividendes” 37 centu apmērā. ES varētu par šo summu samazināt savus drošības un aizsardzības izdevumus, nezaudējot ģeopolitisko spēku salīdzinājumā ar Krieviju. Vai arī, gluži otrādi, katrs ietaupītais naftas eiro Eiropas Savienībai dod tādu pašu pievienoto vērtību kā 37 centu papildu izdevumi drošībai un aizsardzībai.

Vācijas noteiktā maksimālā ātruma ierobežošana ļauj ietaupīt 2 miljardus eiro aizsardzības izdevumiem

Autoru aprēķinus var izmantot arī, lai kvantitatīvi noteiktu ģeopolitisko ieguvumu vai zaudējumus, ko rada pašreizējie ES vai Vācijas lēmumi klimata politikas jomā.

Vācijas ātruma ierobežojuma ieviešana uz automaģistrālēm līdz 2030. gadam ne tikai samazinātu aptuveni 33 miljonus tonnu CO₂, bet arī pieprasījuma pēc naftas samazināšanās radītu “drošības dividendes” aptuveni 2 miljardu eiro apmērā, kas nebūtu jātērē aizsardzības budžetam.

Ja ES nepiešķirs automobiļu ražotājiem papildu laiku, lai panāktu autoparku atbilstību CO₂ emisiju ierobežojumiem, kā pašlaik ir plānots, “drošības dividendes” būtu aptuveni 3 miljardi euro. Eiropas Savienības naftas patēriņa izskaušana radītu ikgadēju “drošības dividendi” 104 miljardu euro apmērā. Tas ir vairāk nekā viss Vācijas Bundesvēra speciālais budžets kopš 2023. gada.

Ģeopolitisku apsvērumu dēļ autori iesaka noteikt CO₂ cenu vismaz aptuveni 60 euro par tonnu. Tādējādi augstāka CO₂ cena būtu tikpat ekonomiski un stratēģiski pamatota kā ES emisiju

tirdzniecības paplašināšana, attiecinot to arī uz naftas produktiem ēku un transporta nozarēs.

“Savās interesēs Eiropai vajadzētu noteikt ievērojamus nodokļus naftai un gāzei vai izmantot citus pasākumus, lai samazinātu pieprasījumu pēc naftas un gāzes,” norāda profesors Joška Vanners. “Emisiju samazināšana ne tikai aizsargā klimatu, bet arī stiprina Eiropas drošību.

Autori savā dokumentā norāda, ka aprēķini galvenokārt attiecas uz pašreizējo situāciju, kad Krievija ir ģeopolitiski agresīva. Ja šī agresija mazināsies un Krievija vairs neieguldīs savus naftas ieņēmumus militārajā jomā tādā pašā apjomā kā pašlaik, samazināsies arī “drošības dividendes” no klimata pasākumiem.

Eiropas Savienība un tās dalībvalstis [tiecas lielā apmērā palielināt aizsardzības izdevumus](#), ņemot vērā arvien nestabilāku ģeopolitisko vidi un pieaugošo nenoteiktību par to vai Eiropa arī turpmāk varēs paļauties uz ASV atbalstu un aizsardzību.

Jāatzīmē, ka klimata politikas aizstāvji ir noraizējušies, ka aizsardzības izdevumu palielināšana notiks uz nepieciešamo emisiju samazināšanas pasākumu rēķina. Vācija [ir ieviesusi](#) konstitucionālas izmaiņas, kas ļauj valstij uzņemt simtiem miljardu eiro lielu jaunu parādu aizsardzības, infrastruktūras un klimata investīciju vajadzībām.

Par institūtu

Kīles Pasaules ekonomikas institūts tiek uzskatīts par Vācijas pētniecības institūtu globalizācijas jautājumos.

Institūta pētnieki pēta starptautiskās ekonomiskās aktivitātes virzītājspēkus un ietekmi, globālo tirgu integrāciju un dezintegrāciju, kā arī politiskās darbības iespējas un ierobežojumus atvērtās ekonomikās. Institūts analizē pasaules ekonomiku ne tikai kā atsevišķu valstu ekonomiku summu, bet drīzāk kā globālu ekonomikas telpu, kas ir jāizprot un jāveido. Institūta uzdevums ir apzināt jaunās globālās ekonomikas problēmas un izstrādāt praktiskus risinājumus, kas būtu saderīgi ar atvērtiem tirgiem un konkurenci, vienlaikus ņemot vērā ikviena cilvēka dzīves līmeni.

Ķīles Institūts koncentrējas uz lietišķiem un uz pierādījumiem balstītiem ekonomikas pētījumiem, kuros tiek izmantotas jaunas metodoloģijas un ievēroti starptautiski atzīti izcilības standarti. Tas izmanto starpdisciplināru, uz politiku orientētu pieeju, kurā apvienotas teorētiskās un empīriskās metodes. Pētnieku pamatīgās institucionālās zināšanas un aktīva dalība starptautiskos tīklos nodrošina institūta pētījumu rezultātu nozīmīgumu.

Izmantojot pētniecībā iegūtās zināšanas, eksperti sniedz neatkarīgas un visaptverošas konsultācijas Vācijas, Eiropas un starptautiskās politikas veidotājiem, kā arī iestādēm, tirdzniecības organizācijām un uzņēmumiem. Dialoga ar vadošajām personām starptautiskā, valsts un reģionālā līmenī mērķis ir iekļaut sabiedrībai nozīmīgus jautājumus un nodrošināt šiem dalībniekiem stabilu informatīvo pamatu ekonomisko lēmumu pieņemšanai.